

สรุปการแบ่งปันประสบการณ์
เรื่อง การเผยแพร่สารสนเทศจดหมายเหตุมหาวิทยาลัยในรูปแบบเว็บไซต์
โดย นายชัยวัฒน์ น้าชม
วันพุธที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2562
ณ ห้องประชุม 1608-1608/1 อาคารบริหาร ชั้น 6 (ส่วนต่อเติม)

การเตรียมความพร้อมก่อนสร้างเว็บไซต์

ก่อนการดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ เราจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดทำเว็บไซต์ ตั้งแต่หลักการเผยแพร่เว็บไซต์ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ความหมายของคำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเว็บไซต์ ตลอดจนขั้นตอนการสร้างเว็บไซต์ นอกจากนี้ยังต้องมีการกำหนดเป้าหมายของการเผยแพร่เว็บไซต์ว่าต้องการสร้างเว็บไซต์เพื่ออะไร มีกลุ่มเป้าหมายคือใคร เพื่อให้สามารถสร้างเว็บไซต์ได้ ตรงกับความต้องการมากที่สุด โดยเราอาจตรวจสอบเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกันว่ามีคำแนะนำเนื้อหาในรูปแบบใด เพื่อเป็นการศึกษาแนวทาง และเปรียบเทียบให้เห็นถึงจุดเด่น - จุดด้อยของเว็บไซต์ของเราและเว็บไซต์ใกล้เคียง และเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดทำเนื้อหาที่ซ้ำกันกับเว็บไซต์อื่น ซึ่งจะมีผลต่อการจัดอันดับของเว็บไซต์

ขั้นตอนการสร้างเว็บไซต์

1. **การสร้างแผนที่เว็บไซต์** เป็นการวางเค้าโครงแผนผังของเว็บไซต์ว่าภายในเว็บไซต์นั้นควรมีกี่เว็บเพจ อะไรบ้าง การเชื่อมโยงระหว่างแต่ละเว็บเพจเป็นอย่างไร ภายในหน้าเว็บเพจนั้นมีรายละเอียดเป็นอย่างไรบ้าง เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของเว็บไซต์

2. **การจัดเตรียมข้อมูลเนื้อหาของเว็บไซต์** เป็นการจัดเตรียมข้อมูลที่จำเป็นทั้งส่วนเนื้อหา ภาพประกอบ และลูกเล่นอื่นๆ เช่น เสียง ภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น โดยส่วนเนื้อหานั้นเราอาจสร้างสรรค์ขึ้นมาเอง หรือคัดเลือกข้อมูลมาจากแหล่งอื่นๆ เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือเว็บไซต์อื่น ขึ้นอยู่กับลักษณะเนื้อหาที่เราต้องการ โดยเราไม่ควรคัดลอกเนื้อหาทั้งหมดมาจากแหล่งอื่น แต่ควรเรียบเรียงขึ้นมาใหม่ด้วยตนเอง เนื่องจากการคัดลอกเนื้อหานั้นนอกจากจะเป็นการกระทำผิดทางวิชาการแล้ว ยังส่งผลต่อการจัดอันดับเว็บไซต์ของเสิร์ชเอนจินและยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์

ในกรณีที่เป็นเว็บไซต์สำหรับเผยแพร่จดหมายเหตุมหาวิทยาลัย เนื้อหาภายในเว็บไซต์ส่วนใหญ่มักจะมาจกสารสนเทศที่เรา มีอยู่แล้ว เช่น หนังสือที่เราพัฒนาขึ้น หรือมาจากเอกสารต้นแหล่งต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งการนำเอกสารจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยมาเผยแพร่ในรูปแบบเว็บไซต์นั้นจะเป็นการช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ง่ายยิ่งขึ้น และเป็น การช่วยอนุรักษ์เอกสารต้นฉบับของมหาวิทยาลัย

3. การตั้งชื่อโดเมนเนม โดเมนเนม (Domain Name) คือชื่อที่ใช้อ้างถึงเว็บไซต์นั้นๆ แทนการใช้เลข IP Address เพื่อให้จดจำได้ง่าย ดังนั้นชื่อโดเมนเนมของเว็บไซต์จะต้องไม่ซ้ำกับโดเมนเนมของเว็บไซต์อื่น และชื่อของโดเมนเนมควรมีความเหมาะสมกับเนื้อหาภายในเว็บไซต์ สื่อถึงวัตถุประสงค์ของเว็บไซต์ และเป็นคำที่จดจำได้ง่าย เช่น เว็บไซต์ของสำนักบรรณสารสนเทศ จะใช้ชื่อโดเมนเนมเป็น <https://library.stou.ac.th> ซึ่งมีคำที่สื่อความหมายได้อย่างชัดเจน คือคำว่าห้องสมุด และอักษรย่อของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

4. การออกแบบและลงมือสร้างเว็บไซต์

4.1 หลักการออกแบบโฮมเพจ (Homepage)

โฮมเพจ คือเว็บเพจหน้าแรกของเว็บไซต์ เปรียบเสมือนหน้าปกของหนังสือ ดังนั้นหน้าโฮมเพจจึงควรแสดงถึงภาพรวมและสิ่งที่เด่นชัดภายในเว็บไซต์ โดยมีคุณสมบัติที่ดี ดังนี้

- หน้าโฮมเพจควรออกแบบให้มีความน่าสนใจและมีลักษณะที่สัมพันธ์กับเนื้อหา
- แสดงถึงเอกลักษณ์ของเว็บไซต์ ด้วยการแสดงชื่อเว็บไซต์หรือชื่อของหน่วยงานที่เป็นเจ้าของเว็บไซต์
- มีลิงก์ที่สามารถเชื่อมโยงไปสู่ส่วนหลักๆ ภายในเว็บไซต์
- ใช้รูปภาพกราฟิกอย่างจำกัดเพื่อให้สามารถแสดงผลได้อย่างรวดเร็ว
- แสดงถึงสิ่งที่ปรับเปลี่ยนใหม่ภายในเว็บไซต์
- ใช้องค์ประกอบที่มีลักษณะที่เหมือนกับหน้าเว็บเพจอื่นๆ ภายในเว็บไซต์ ทำให้ผู้ใช้ทราบที่กำลังอยู่ในเว็บไซต์เดียวกัน

4.2 หลักการออกแบบเว็บเพจ (Webpage)

- จัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบภายในเว็บเพจแต่ละหน้า และเน้นให้เห็นส่วนที่สำคัญที่สุด
- จัดระเบียบขององค์ประกอบภายในเว็บเพจอย่างเหมาะสม เช่น ตำแหน่งและลำดับขององค์ประกอบ สีและความแตกต่างของสี ตำแหน่งและจำนวนของภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น
- สร้างรูปแบบของเว็บเพจในแต่ละหน้าให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ผู้ใช้ทราบได้ว่ากำลังอยู่ในเว็บไซต์เดียวกัน
- จัดแต่งเว็บเพจให้เป็นระเบียบและเรียบง่าย เข้าใช้งานส่วนต่างๆ ได้อย่างสะดวก

โดยในการออกแบบเค้าโครงของเว็บเพจนั้นนิยมแบ่งสัดส่วนของเว็บเพจตามแบบสถาปัตยกรรมเว็บไซต์ (Web Architecture) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

- **ส่วนหัว (Page Header)** เป็นส่วนที่ใช้แสดงชื่อเว็บไซต์ ชื่อหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นเจ้าของเว็บไซต์ และอาจแสดงระบบนำทางไปยังส่วนต่างๆ ภายในเว็บไซต์
- **ส่วนของเนื้อหา (Page Body)** เป็นส่วนที่ใช้แสดงเนื้อหาภายในเว็บเพจนั้นๆ
- **ส่วนท้าย (Page Footer)** เป็นส่วนที่ใช้แสดงข้อมูลอื่นๆ เช่น ที่อยู่และช่องทางการติดต่อ หรืออาจใช้แสดงระบบนำทางไปยังส่วนต่างๆ ภายในเว็บไซต์

4.3 หลักการออกแบบระบบนำทาง (Navigation)

ระบบนำทางเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงไปยังส่วนต่างๆ ภายในเว็บไซต์ได้ ดังนั้นระบบนำทางที่ดีจึงควรใช้งานได้ง่าย มีความสม่ำเสมอ มีการตอบสนองที่ดีต่อผู้ใช้ มีความพร้อมและเหมาะสมต่อการใช้งาน ระบบนำทางมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยระบบนำทางที่ได้รับความนิยม มีดังนี้

- **Navigation Bar** มีลักษณะเป็นแถบเครื่องมือที่เชื่อมโยงไปยังลิงก์ต่างๆ โดยมักมีตำแหน่งในการจัดวางอยู่รวมกันในบริเวณใด บริเวณหนึ่งของเว็บเพจ เช่น ส่วนหัวของเว็บเพจ หรือส่วนท้ายของเว็บเพจ โดยแถบเครื่องมืออาจใช้คำอธิบายเป็นตัวอักษร หรือใช้กราฟิกในการสื่อความหมายก็ได้
- **Frame Based** เป็นระบบนำทางที่อาศัยระบบเฟรมมาช่วยแบ่งพื้นที่ในการแสดงผลในหนึ่งหน้า ซึ่งข้อมูลในแต่ละเฟรมจะเป็นอิสระจากกัน โดยจะมีเฟรมที่มีระบบนำทางที่สามารถควบคุมการแสดงผลข้อมูลในอีกเฟรมหนึ่งได้
- **Search Box** เป็นระบบการสืบค้น (Search) เนื้อหาต่างๆ ภายในเว็บไซต์ เหมาะสำหรับเว็บไซต์ที่มีข้อมูลปริมาณมากๆ ช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว

3. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เว็บไซต์

ในปัจจุบันมีผู้ให้บริการรับฝากเว็บไซต์หรือเว็บโฮสติ้ง (Web Hosting) อยู่มากมาย ทำให้การเผยแพร่เว็บไซต์ในปัจจุบันสามารถทำได้โดยง่าย และมีการคิดค่าบริการในราคาที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ยังมีผู้ให้บริการเว็บไซต์สำเร็จรูป ที่เราสามารถเลือกรูปแบบหรือหน้าตาของเว็บไซต์ที่ต้องการได้ เพียงแค่เพิ่มเนื้อหาเข้าไปในเค้าโครงเว็บไซต์สำเร็จรูปที่ผู้ให้บริการจัดทำไว้ เช่น WordPress.com และ Wix.com เป็นต้น ทำให้เราสามารถสร้างเว็บไซต์ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย และหลังจากที่เราได้เผยแพร่เว็บไซต์ของเราเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้เข้ามาใช้งานเว็บไซต์ของเรา โดยเราอาจใช้สื่อประสมออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงสื่อโซเชียลมีเดีย ไม่ว่าจะเป็น Facebook Twitter หรือสื่อในรูปแบบอื่นๆ มาช่วยในการประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของเรา

4. การประเมินผลเว็บไซต์

หลังจากที่เราได้ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์จนเสร็จสมบูรณ์แล้ว เราควรมีการประเมินผลเว็บไซต์ เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องต่างๆ ของเว็บไซต์ และนำข้อติชม ข้อคิดเห็นของผู้ใช้บริการเว็บไซต์ไปปรับปรุงและพัฒนาเว็บไซต์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป